

Bymiljøetaten
postmottak@bym.oslo.kommune.no

Kopi: byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet

27.mars 2020

Behov for kommunale tiltak overfor Osloidretten

Korona og det plutselige forbudet mot organisert idrett medfører økonomiske og organisatoriske utfordringer for idrettslag og særidretter i Oslo. Oslo Idrettskrets (OIK) er særlig bekymret for at aktivitetstilbudet for byens barn og unge skal bli skadelidende etter at forbudet er opphevet og at et økonomisk etterslep for idrettslag skal medføre økte kostnader for deltagelse.

Det altoverskyggende målet må være at den idrettslige aktiviteten kan tas opp igjen med fornyet kraft til glede og nytte for flest mulig av byens innbyggere. OIKs arbeid for «Idrett for alle» må videreføres slik at idrettslag er i stand til å ha fullverdige tilbud også til alle med begrenset betalingsevne.

For våre idrettslag er det av stor betydning med klare signaler om hvilken støtte som kan forventes fra det offentlige, innretningen på ordninger som kommer og når støtten kan forventes. Det anbefales at byrådet gir tydelige budskap om at kommunen ser idrettslagenes og frivillighetens utfordringer og at man vil strekke seg langt for at aktiviteten kan tas opp igjen så raskt som mulig når det igjen blir tillatt.

Vi ber om at prinsipper og rammer for kommunale tiltak avklares så raskt som mulig, så kan de forvaltningsmessige prinsipper, prioriteringer og praktisering innenfor en ramme avklares etter hvert som mer fakta om idrettslagenes rapporterte utfordringer og statens tiltakspakke blir avklart.

Situasjonsvurdering

Vårt hovedinntrykk er at idrettslagene har tatt sitt samfunnsansvar på største mulige alvor og bidrar der de kan for å redusere smittespredning. All aktivitet ble stoppet nærmest på timen den 12.mars, og flere idrettslag stanset dagen før på vår oppfordring. Idrettslag flest har tatt gode og kloke grep for å redusere kostnader og tatt organisatorisk og økonomisk ansvar i dagens situasjon. OIK har i samarbeid med NIF utarbeidet klare råd og formidlet den informasjon som idrettslagene har etterspurt siden forbudet ble innført. Norsk idrett står på alle måter samlet med myndighetene i den felles dugnad som kreves nå.

Situasjonen medfører stor usikkerhet og bekymring i mange idrettslag. Bekymringene er ulik fra idrettslag til idrettslag og ulik mellom særidretter.

1. Økonomiske utfordringer

Den økonomiske soliditeten i våre idrettslag er høyst varierende. Noen idrettslag har bygd opp egenkapital gjennom mer enn 100 års drift, mens andre lever fra hånd til munn og allerede har en kritisk økonomisk situasjon.

Noen idrettslag har sin aktivitet basert på gratis bruk av kommunale anlegg og har knapt faste kostnader. Andre idrettslag har store faste kostnader knyttet til både personal og anleggsdrift

eller anleggsleie. Det medfører at noen idrettslag relativt enkelt kan få kontroll på den økonomiske situasjonen, mens for andre handler det i praksis om å bygge ned en liten bedrift og redusere sine økonomiske forpliktelser mest mulig. Noen sitter med forpliktelser de vanskelig kommer ut av, samtidig som det er risiko for at sponsorer og andre bidragsytere svikter.

Noen idrettslag er mer utsatt enn andre mht medlemmenes betalingsvilje og evne. I disse dager har mange sommeridretter forfall for sine treningsavgifter og naturlig nok er det mange personer som brått har blitt mer bekymret for egen privatøkonomi. Få vil betale for noe de er i tvil om de får noe igjen for, og graden av lojalitet og vilje til å støtte idrettslaget varierer ut fra faktisk evne og kulturelt engasjement rundt idrettslaget. Det er grunn til å frykte at idrettslag i ressursvake bydeler er mest utsatt, nettopp der hvor hver eneste krone betyr mest for idrettslagets eksistens.

En generell konsekvens av koronasituasjonen er uansett at et økende antall innbyggere er bekymret for egen privatøkonomi og må begrense egne kostnader til fritidsaktiviteter mer enn tidligere. Flere idrettslag melder en frykt for at tidligere forutsigbare inntekter fra medlemsmassen blir en utfordring for idrettslagenes drift fremover. Det medfører en risiko for redusert deltagelse om ikke idrettslag gis kraft til å gi tilbud det er reell betalingsevne for.

2. Organisatoriske utfordringer

Mange idrettslag er små bedrifter med mange ansatte i ulike brøker. Idrettslagene forholder seg aktivt til de statlige støtteordninger og har permittert brorparten av mannskapet. Fast ansatte i stillingsbrøker over 50% har gjerne idrettslaget som sitt primære levebrød og blir ivaretatt av det offentlige. Samtidig er det svært mange unge som har mindre trenerengasjement der omfanget ikke kvalifiserer for dagpenger. Dette kan typisk være studenter som trenger de få kronene fra idrettslaget for å betjene husleia og for å bli værende i Oslo. Idrettslag sitter med både juridiske og moralske vurderinger overfor de ressurser de er svært avhengig av den dagen aktiviteten kan tas opp igjen.

Idrettslag melder om frykt for at nøkkelpersoner forsvinner og søker nye utfordringer i en krevende tid, og at idrettslagets organisasjon er betydelig svekket den dagen alle trengs for å gjenskape aktivitetstilbudet. Hvis folka forsvinner vil idrettslag slite med å starte opp igjen slik medlemmer og nabolag forventer og ønsker.

Usikkerhet knyttet til varighet av dagens situasjon fordrer at idrettslag fortløpende må gjøre krevende avveininger og foreta vanskelige valg knyttet til egen organisasjon og aktivitet. Spesielt vanskelig er vurdering av hvilke planlagte arrangement man skal kansellere, eller om man skal opprettholde ressurser og innsats for å kunne gjennomføre. Gjennomgående er planlagte arrangement og aktiviteter i april avlyst og mange i mai, men det er krevende å forutsi når det kan åpnes for mindre arrangement. For idrettslag kan planlagte arrangement være bærebjelken i egen økonomi og man går glipp av vesentlige inntekter ved å avlyse for tidlig. Samtidig øker risikoen for økonomiske skadevirkninger ved å vente for lenge.

For større arrangører er det krevende at det per i dag knapt er noen som vil melde seg på, langt mindre foreta bookinger eller bestille reiser til arrangement på denne siden av sommerferien. For arrangører i sommerferien og utover høsten tvinger det seg frem valg om tidlige avlysninger for å redde stumpene i egen økonomi eller ivareta inntekspotensialet. For idretten og alle deltagere har det stor betydning at ikke for mye blir kansellert i for lang tid fremover.

Direkte tap som følge av forbudet mot organisert idrett

De samlede økonomiske konsekvenser for Osloidretten er foreløpig ikke kartlagt grundig og vil være svært avhengig av varigheten av dagens situasjon. OIK gjennomførte 14-15.mars en spontan undersøkelse overfor alle idrettslag i Oslo med flere enn 300 medlemmer der de ble spurt om tapte inntekter og påløpte kostnader fra planlagte arrangement i perioden 5. – 30.mars. 17 fleridrettslag ga

utfyllende informasjon og rapporterte om et samlet økonomisk tap på 10,2 mill kroner. Disse idrettslagene utgjorde 43.000 medlemmer, dvs 15% av vår medlemsmasse. Vårt anslag for samlet økonomisk tap for våre idrettslag ble etter det estimert til 68 millioner kroner. Dette anslaget var ett av flere innspill som NIF benyttet i sitt estimat for norsk idrett overfor Kulturdepartementet.

Denne uka er det lansert et rapportskjema for alle idrettslag i Norge der det måned for måned skal rapporteres netto tap hos idrettslagene. Det vil gi oss dybdeinfo om de tap idrettslagene i Oslo opplever og grunnlag for bedre analyser og vurderinger. Summen av rapporter fra hele landet vil også danne grunnlag for nye krav til statlige krisepakker til idretten.

Vi mener at vesentlige tap som direkte følge av forbudet mot idrett først og fremst skal dekkes av staten. Vi imøteser KUDs forskrifter for hvordan statens krisepakker til idrett og frivillighet skal fordeles, men slik det er kommunisert så langt vil den statlige støtten først og fremst være en kompensasjon for de idrettslag som hadde planlagt større arrangement med publikums og/eller deltakerinntekter.

Det er høyst usikkert hvordan statens bidrag vil støtte oppunder de drifts- og anleggsmessige tap idrettslagene blir påført.

Fremtidsutsikter

Det er ingen som vet hvordan dette året vil utvikle seg og hvordan 2020 vil ende, men i en foreløpig vurdering av behovene for kommunal støtte til Oslo idretten legges noen parametere til grunn:

- Det vil forbli restriksjoner for organisert idrett i lang tid fremover. I beste fall antas at idretten kan være tilnærmet tilbake til normalen tidligst etter sommerferien.
- Det vil måtte bli en gradvis overgang til det normale. Utendørsidretter forventes å kunne starte opp tidligere enn innendørs. Idretter med lite kroppskontakt vil kunne starte opp tidligere enn idretter med tett kroppskontakt. De kommende månedene antas derfor å gi ulike konsekvenser for idrettslagene.
- Det vil forbli reiserestriksjoner lenge, kanskje gjennom hele sommerferien. Det utfordrer idretten til å endre planlagte aktivitetskonsepter til å bli mer lokale og mindre regionale og nasjonale. I den sammenheng er det viktig for idrettslagene at særkretsene har en operativ tilstedeværelse og ikke lever i en hverdag med mange permitteringer.

Det vil bety mye for mange idrettslags økonomi og organisasjon om man raskest mulig over påske kan komme i gang med et begrenset tilbud innenfor gjeldende restriksjoner, og vi ber om en videre konstruktiv dialog med kommunen om de gode løsningene.

Idretten ønsker en aktiv rolle i å skape fritidstilbud i en krevende tid for byens barn og unge. Det bør allerede nå diskuteres hvordan vi skal håndtere overgang fra totalforbud til normal drift. Idretten og kommunen bør utarbeide en modell for å kunne tillate bruk av kommunale anlegg med strenge begrensninger, herunder regulere ansvarsforhold rundt ivaretagelse av de smittevernsbestemmelser som måtte gjelde.

Forslag til kommunal tiltakspakke

En økonomisk ramme for kommunal støtte overfor Oslo idretten bør som et minimum kunne anvendes til følgende formål:

1. Krisetiltak
 - Idrettslag som grunnet dagens situasjon er teknisk konkurs bør kunne gis nødvendig støtte. Det fordrer at det er et gap mellom den støtte som kommer fra staten og idrettslagets faktiske behov.

- Det må være en forutsetning for ekstra krisepakke at idrettslaget har gjort alt som er rimelig å forvente for å minimalisere tap.
- Det bør også settes som forutsetning at andre løsninger for tilførsel av akutt kapitalbehov er prøvd. Vi er kjent med at flere stiftelser nå åpner for krisestøtte til idrettslag og frivillighet. Sannsynligvis vil også noen bydeler komme på tilbudssiden overfor idrettslag som sliter. Det må unngås at idrettslag for dobbel og trippel støtte.
- Kommunenes midler til idretten bør ikke være noen enkel snarvei for idrettslag med utfordringer, men kan nyttes om alt annet synes nytteløst.
- OIK er den nærmeste til å vurdere og kvalitetssikre idrettslagenes regnskaper og finansielle situasjon.

2. Anleggskostnader

- Idrettslag med egne idrettsanlegg har faste kostnader knyttet til lån og drift. Forbudet mot idrett fratar idrettslagene forutsette inntekter for å betjene driften av idrettsanlegget. Det bør kompenseres av kommunen i den grad staten ikke gjør det.
- Idrettslag med private leieavtaler for anlegg (kampsport, dans mv) er også avskåret fra inntekter for å betjene leieavtalen. Dersom idrettslaget ikke kommer seg ut av sine betalingsforpliktelser for anleggsleie bør det kunne kompenseres.

3. Aktivitetsstøtte

- Mange idrettslag opplever akutte likviditetsutfordringer. Det bør avhjelpes gjennom raskest mulig utbetaling av rammetilskudd og rammen bør økes i en utfordrende tid. NIF jobber mot staten for at utbetalingstidspunkt for momskompensasjon fremskyndes, og at det gis full momskompensasjon. I sum bør det bedre likviditetssituasjonen for de fleste.
- Idrettslag bør deretter primært få støtte til å starte opp igjen sine aktivitetstilbud. Det bør innrettes som en stimuleringspakke som gjør det mulig å tilby aktivitet uten økte kostnader for deltagelse og innenfor de restriksjoner som fortsatt måtte gjelde.
- I en overgangsfase der idrettslag gis mulighet til aktivitet med restriksjoner på antall personer til steder og avstand mellom personer, fordres ekstra voksen tilstedeværelse og om nødvendig profesjonelt vakt hold. Ekstra støtte til dette bør være mulig om det blir aktuelt.
- I våre mindre ressurssterke deler av byen kan det bli enda viktigere enn før med ekstra stimuli til idrettstilbud for utsatte barn og unge, til svært lave kostnader for deltagelse. Økt støtte til OIKs prosjekter innen «Idrett for alle» ønskes slik at vi kan gi de idrettslag dette berører økt kraft.

Anbefalinger

En prinsipiell vurdering er om kommunal støtte skal komme alle idrettslag til gode eller om støtten skal behovsprøves. Vi anbefaler en kombinasjon.

Vi foreslår en økning av rammetilskuddet på kr 20 mill for 2020 slik at økt støtte kan fordeles som en del av de søknads- og fordelingsprosesser som uansett gjennomføres i april og mai. Med økt rammetilskudd kan vi raskt yte direkte støtte innenfor en eksisterende forvaltningsordning.

- Vi foreslår at rammetilskuddet økes med kr 10 mill for generell økning av **aktivitetsstøtten** (tidligere benevnt hodestøtten). Den har stått stille på kr 250 pr medlem 25 år og yngre i mange år. Med økt ramme kan støtten økes til ca kr 350 pr medlem. Det vil gi alle idrettslag et litt bedre pusterom. Midlene kan utbetales i starten av mai. Vi har fordelingsinstitusjonen på plass og ingen ekstra handlinger fra idrettslagene er nødvendig.
- Vi foreslår at rammetilskuddet økes med kr 10 mill til formål for anleggsstøtte:

- Støtte til idrettslag med egne kostnadskrevede anlegg. I 2019 var det ca. 40 anlegg som mottok kr 100 000 eller mer i driftsstøtte. Tilskuddsbeløpet bør doubles for å kompensere for inntektstap. Det har en estimert kostnad på kr 7,5 mill.
- Idrettslag med mindre anlegg gis normalt ikke støtte, men små kostnader kan skape problemer for mindre idrettslag. Vi ønsker derfor å sette av kr 1,0 mill til støtte for idrettslag med mindre anleggskostnader.
- Idrettslagene med faste leieavtaler i det private markedet gis ekstra kompensasjon innenfor en ramme på kr 1,5 mill. I 2019 var det 10 idrettslag som fikk en samlet støtte til dette formål på kr 1,3 mill.

Vi foreslår i tillegg en egen ramme på kr 20 mill for søknadsbasert støtte, der det kan søkes om:

- Støtte til krisetiltak for idrettslag. Formalkrav til krisehjelp utarbeides av BYM i samarbeid med OIK.
- Spesifikk aktivitetsstøtte. Kriteriene utformes innenfor det handlingsrom som gis av helsemyndighetene fremover.
- Prosjektstøtte etter nærmere vurderinger. F.eks kan «idrett i en sommerstille by» være et isolert prosjekt for å stimulere til idrettsaktivitet i Oslo.

Vi foreslår også økt støtte til «Idrett for alle» i regi av OIK på kr 5 mill for 2020.

Det er per dato vanskelig å angi behovet for en ramme for søknadsbasert støtte. Det avhenger av utviklingen i dagens situasjon og kommende støtteordninger fra Staten.

Vi foreslår imidlertid at det snarlig bevilges en ekstra ramme på kr 25 mill for å gi handlingsmulighet for de tiltak og yte den støtte som anses nødvendig og målrettet på kort og mellomlang sikt. OIK og BYM gis i oppdrag å utarbeide og fremme forslag til kriterier basert på den ramme som gis.

Avslutningsvis vil vi påpeke et behov for å strømlinjeforme og helst styrke bydelenes behandling av støtte til sine innbyggere og idrettslag:

- Noen bydeler har fritidsstipend, andre ikke. Det er en krevende forskjellsbehandling for idrettslagene og ulik praktisering hindrer aktuelle instanser i å ta i bruk ordningene. Eksempelvis Majorstua skole. På AKS har de oversikt over hvem som får redusert betaling, noe idrettslagene ikke har. Men med barn fra alle 15 bydeler på skolen vil ikke alle som trenger det få tilgang til fritidsstipend. Derfor kvier skolen seg for å ta det i bruk.
- De bydelene som har stipend har ulike søknadsskjemaer, ulike krav til inntektsdokumentasjon og foreldresamtykke, ulike krav til rapportering og ulike rammer for hva de gir støtte til. Det er eksempler på at det kreves dokumentasjon som idrettslaget ikke selv har lov å spørre etter. Det har blitt et vanskelig og tidkrevende landskap å navigere seg fram i for idrettslagene. Hvis barna er med i idrettslag i en annen bydel enn de bor i blir det enda verre. Resultatet er at samtlige idrettslag vi prater med «ser mellom fingrene» og tar regningen for de som ikke har betalt. Eksempel Furuset som hadde over 100 utestående treningsavgifter i fjor. Bydelen krevde foreldresamtykke, og kun 8 av de over 100 familiene ba om hjelp. Resten tok idrettslaget på sin regning. I sum blir dette gode ordninger som ikke fungerer etter intensjonene, men som blir viktigere enn noen gang. Det kan bli vanskeligere for idrettslag å ta dette på egen kappe.

Med vennlig hilsen

Magne Brekke
generalsekretær
Oslo Idrettskrets